

DRUGA POSLANICA APOSTOLA PETRA

Apostol Petar umro je mučeničkom smrću zbog svoje vjere tokom neronovskih progona od 64. do 68. god. n. e. Stoga se najradije smatra da je on napisao svoju Drugu poslanicu oko 66. god., pred sami kraj svoga zemaljskog života (1:13–15). Ova poslanica nije tako naširoko kružila zajednicama vjernika kao što je to bio slučaj s njegovom Prvom poslanicom, tako da je ta činjenica dovela neke ranije vjernike u dvojbu u vezi s njenom izvornosti. Pa ipak, zbog njenog izuzetnog kvaliteta, ova poslanica je u 4. st. n. e. zadobila sveopće odobravanje i prihvaćanje.

Postoje brojne sličnosti između drugog poglavlja i Judine poslanice, koja je, vjerovatno, napisana nekoliko godina ranije. Objе ove poslanice upozoravaju protiv onih koji su rušili naučavanje apostola Pavla (3:16), govoreći kako vjernici mogu živjeti po miloj volji, bez ikakvih moralnih suspregnuća.

Pisac ove poslanice predstavlja se kao Šimon Petar i za sebe tvrdi da je očevidac Isusova preobražjenja. Za razliku od Prve Petrove poslanice, u kojoj pisac "hrani ovce Isusove", to jest daje im upute kako da se nose s progonima koji dolaze izvana, u Drugoj Petrovoj poslanici autor podučava članove zajednice kako da izlaze na kraj s iskrivljenim učiteljima i onima koji čine zle stvari. Apostol Petar, kao pastir Isusov, zapovijeda vjernicima da u životu prepliću vjeru i svakidašnju životnu praksu i da bdiju nad Gospodinovim ponovnim dolaskom.

1 Šimon Petar, sluga i apostol Isusa Pomazanika, onima koji su pravednošću našega Boga i Spasitelja Isusa Pomazanika primili istu dragocjenu vjeru kao i mi. (2) Milost vam se i mir umnožili u spoznaji Boga i Isusa, Gospodina našega.

Poziv na posvećenje

(3) Njegova božanska moć dala nam je sve što je potrebno za pobožni život kroz spoznaju njega, koji nas je pozvao svojoj slavi i dobroti. (4) Jer time nam je dao svoja dragocjena i veličanstvena obećanja, da po njima postanete sudionici božanske prirode, jer ste umaknuli od pokvarenosti koja je u svijetu zbog požude. (5) Sad i zbog toga ulažite sav trud da pridodate svojoj vjeri dobrotu, a dobroti znanje, (6) i u znanju uzdržljivost, i u uzdržljivosti ustrajnost, i ustrajnosti pobožnost, (7) i pobožnosti bratsku ljubav, i bratskoj ljubavi ljubav [prema svim ljudima]. (8) Ako su ove odlike vaše i ako se uvećavaju, one vam ne daju da budete ni beskorisni ni besplodni u spoznaji našega Gospodina Isusa Pomazanika. (9) Jer onaj kome nedostaju ove odlike slijep je ili kratkovidan, zato što je zaboravio da je očišćen od svojih prijašnjih grijeha. (10) Zato, braćo i sestre, budite sve marljiviji da potvrdite svoj poziv i izbor; jer dokle god to činite, nikad nećete posrnuti; (11) tako će vam se u

izobilju odobriti ulaz u vječno kraljevstvo našega Gospodina i Spasitelja Isusa Pomazanika.

(12) Zato ću ja uvijek biti spreman da vas podsjećam na te stvari, premda ih vi već znate i premda ste učvršćeni u istini koja vam je došla. (13) Smatram da je pravo da vas, dok sam god u ovom zemaljskom obitavalištu, uzdrmam opomenom, (14) znajući da će moja smrt brzo doći, kako mi je naš Gospodin Isus Pomazanik i rekao. (15) I uložit ću sav trud da se vi u bilo koje vrijeme poslije mog odlaska prisjetite tih stvari.

Očevici Pomazanikova veličanstva

(16) Jer mi nismo slijedili lukavo izmišljene bajke kad smo vam obznaniili moć i dolazak našega Gospodina Isusa Pomazanika, ali smo bili očevici njegovog veličanstva. (17) Jer on je primio čast i slavu od Boga Oca kad mu je došao ovakav glas od Veličanstvene Slave: "Ovo je moj sin voljeni, kojim sam ja potpuno zadovoljan" – (18) i mi smo čuli taj glas gdje dolazi s neba kad smo bili s njim na svetoj gori. (19) Tako nam je još više potvrđena proročanska riječ. Vi činite dobro što obraćate pažnju na nju kao na svjetiljku koja svijetli u tamnom mjestu dok ne osvane dan i dok se ne rodi zvijezda Danica u vašim srcima. (20) Ali prije svega znajte ovo: nijedno proročanstvo u Pismu ne može se tumačiti proizvoljno, (21) jer nijedno proročanstvo nije ni-

kad došlo po ljudskoj volji, nego su ljudi potaknuti Svetim Duhom govorili od Boga.

Propast lažnih proroka

2 Ali i lažni proroci pojavljivali su se u narodu, kao što će biti i lažnih učitelja među vama koji će tajno unijeti pogubna krivovjerja, čak niječući Gospodara, koji ih je otkupio, navlačeći na se brzu propast. (2) Mnogi će poći za njihovom razuzdanošću, i zbog njih će se o putu istine zlo govoriti. (3) U lakomosti će vas iskorištavati lažnim riječima; njihova osuda davno izrečena nije uzaludna, i njihova propast ne spava.

(4) Jer ako Bog nije poštedito anđele kad su zgriješili, nego ih je bacio u pakao i predao ih lancima¹ tmine, da budu sačuvani za sud, (5) i ako nije poštedito drevni svijet, premda je sačuvao Nou, glasnika pravednosti, i još sedam drugih, kad je sručio bujicu na svijet bezbožnika, (6) i ako je osudio gradove Sodomu i Gomoru na propast pretvarajući ih u pepeo, učinivši ih primjerom onoga što će stići bezbožnike, (7) i ako je izbavio Lota pravednoga, koga je bila pritisla raspusnost nečudorednih ljudi – (8) jer zbog onog što je gledao i slušao taj pravednik, zbog njihovih nezakonitih djela, dok je živio među njima, njegovu je pravednu dušu to mučilo iz dana u dan – (9) onda Gospodin zna kako će izbaviti pobožnoga iz kušnje i čuvati nepravednog za dan suda da ga kazni, (10) a posebno one koji udovoljavaju tijelu u njegovim pokvarenim željama i koji preziru vlast. Drski, samovoljni, oni ne dršću kad grde slavne, (11) dok anđeli, koji su jači i moćniji, ne iznose pogrđan sud protiv njih pred Gospodom. (12) A ovi će, kao nerazumne životinje, puka stvorenja nagona, rođeni da se hvataju i ubijaju, grdeći ono što ne poznaju, u propasti tih stvorenja i sami biti uništeni. (13) trpeći štetu kao plaću za činjenje nepravde. Oni računaju da je užitak bančiti u po bijela dana. Oni su mrlje i ljage, naslađuju se u svojim obmanama dok s vama piruju. (14) Oči su im pune preljube i nikad ne odustaju od grijeha, zavode kolebljive duše, imaju srce odgojeno u lakomstvu, prokleti porod; (15) ostavljajući pravi put, zalutali su pošavši putem Bileama, sina Bosorova, koji je volio plaću za nepravednost, (16) ali je primio ukor za svoj prijestup, jer jedna nijema magarica progovori ljudskim glasom i obuzda prorokovo ludilo.

(17) Oni su izvori bez vode i magle koje tjera oluja; za njih se čuva mrkla tmina. (18) Jer govoreći oholo i isprazno oni tjelesnim požudama, razuzdanošću mame one koji su tek umakli od onih što žive u zabludi, (19) obećavajući im slobodu, a sami su robovi pokvarenosti; jer ono što čovjeka nadvlada, tome čovjek robuje. (20) Ta ako se, pošto su umakli kaljanjima svijeta spoznajom Gospodina i Spasitelja Isusa Pomazanika, ponovo upletu u njih pa budu nadvladani, posljednje stanje postat će im gore od prvoga. (21) Jer bilo bi im bolje da nisu poznavali puta pravednosti, nego što su se, nakon što su ga upoznali, okrenuli od svete zapovijedi koja im je prenesena. (22) Njima se desilo onako kako kaže istinita poslovice: “Pas se vraća bljuvotini svojoj”; i: “Svinja se poslije kupanja vraća da se valja u blatu.”

Gospodnji dan

3 Ovo je, dragi moji, sad drugo pismo koje vam pišem i u kojem potičem vaš iskreni um podsjećajući vas (2) da se sjetite riječi koje su u prošlosti rekli sveti proroci i zapovijedi Gospodina i Spasitelja koje su kazali vaši apostoli.

(3) Ovo znajte prije svega: da će u posljednjim danima doći podrugljivci koji će se rugati udovoljavajući svojim požudama (4) i govoriti: “Gdje je njegov obećani dolazak? Ta otkako su očevi naši preminuli, sve se nastavlja baš kao što je i bilo od početka stvaranja.” (5) Jer oni namjerno zanemaruju ovu činjenicu: da su riječju Božijom nebesa davno postojala i zemlja bila oblikovana iz vode i pomoću vode, (6) kojom je tadašnji svijet uništen pošto ga preplavi voda. (7) Tom istom riječju sadašnja nebesa i zemlja spremljeni su za vatru, čuvaju se za dan suda i propasti bezbožnika.

(8) Ali neka vam ovo ne promakne, dragi moji, da je kod Gospoda jedan dan kao hiljadu godina, i hiljadu godina kao jedan dan. (9) Gospodin se ne skanjuje sa svojim obećanjem, kako neki misle da se skanjuje, nego je strpljiv s vama, jer ne želi da iko propadne, nego da se svi pokaju.

Novo nebo i zemlja

(10) Ali dan će Gospodnji doći [iznenada] kao lopov, u kome će nebesa nestati uz tresak i počela se istopiti od žestoke vatre, i zemlja i djela njezina bit će izložena².

¹ U nekim grčkim rukopisima stoji *jamama*.

² Doslovno *nađena*. U nekim grčkim rukopisima stoji *spaljena*.

(11) Ako će sve to biti tako uništeno, kakvi ljudi trebate biti u svetom životu i pobožnosti, (12) čekajući i ubrzavajući dolazak dana Božijega, zbog kojeg će nebesa biti zapaljena i uništena, i počela se istopiti od žestoke vatre? (13) Ali prema njegovom obećanju mi iščekujemo nova nebesa i novu zemlju, gdje obitava pravednost.

(14) Zato, dragi moji, zato što to čekate, nastojte da vas on zatekne u miru, bez mrlje i mahane, (15) i smatrajte strpljivost našega Gospodina spasenjem, baš kao što vam je i naš dragi brat Pavao, prema

mudrosti koja mu je data, pisao (16) u svim svojim pismima govoreći u njima o ovome. U njima ima teško razumljivih mjesta koja neuki i kolebljivi izvrću, kao i ostatak Pisama, na svoju propast. (17) Zato, dragi moji, znajući ovo unaprijed, nemojte da vas zavede zabluda nećudorednih ljudi, pa da izgubite svoju postojanost, (18) nego rastite u milosti i spoznajni našega Gospodina i Spasitelja Isusa Pomazanika. Njemu neka je slava, i sada i do dana vječnosti. Amen.

PRVA POSLANICA APOSTOLA IVANA

Autor ove poslanice ne kazuje svoje ime, ali prema tvrdnjama ranih kršćanskih učenjaka, posebice onih iz drugog stoljeća, nju je napisao Ivan, sin Zebedejev, apostol i pisac Ivanova evanđelja i Otkrivenja, Isusov ljubljeni učenik (Ivan 13:23). Majka mu je, vjerovatno, bila Salome, koja je bila sestra Marije, majke Isusove (Matej 27:56; Marko 15:40, 16:1; Ivan 19:25). Osim toga, izrazita sličnost u stilu sa stilom četvrtoga evanđelja dodatno potvrđuje gornje uvjerenje.

Rani pisci tvrde da je Ivan svoje posljednje godine života (oko 70–100. n. e.) proveo u Efezu, najznačajnijem gradu rimske provincije Azije. U svome propovijedanju i pisanju on je ustajao protiv rane forme gnosticizma. Središnje učenje ove hereze sastojalo se u vjerovanju da je duh u cijelosti dobar, a materija u potpunosti zla. Iz tog dualizma isteklo je pet važnih zabluda: ljudsko tijelo, koje je materija, jest zlo, nasuprot Bogu, koji je u cijelosti duh i, prema tome, dobar je; spasenje bijegom od tijela ne postiže se vjerom u Pomazanika, već *gnozom* (osebujnim znanjem); Pomazanik nije u potpunosti ljudsko biće. Neki gnostici (docketisti) tvrdili su kako on samo naizgled ima tijelo – neki drugi, poput Kerinta, bijahu smatrali kako se duh Pomazanikov spojio s Isusom čovjekom u toku krštenja, a onda se od njega odvojio neposredno prije njegove smrti; pošto se tijelo smatralo zlim, prema njemu se postupalo strogo. Na ovu asketsku formu gnosticizma ukazuje se u Pavlovoj poslanici Kološanima; izgleda paradoksalno, ali neki gnostici su zapali u užasni seksualni razvrat. Pošto je materija zla, smatrali su oni, takav odnos prema njoj ne narušava zakon Božiji i nije ni od kakve moralne važnosti.

Riječ života

1 Ono što je bilo od početka, ono što smo čuli, ono što smo očima svojim vidjeli, ono što smo gledali i što su nam ruke dotakle, a tiče se riječi života – (2) a život se očitovao, i mi smo vidjeli i svjedočimo i navješćujemo vam život vječni, koji je kod Oca bio i koji se nama očitovao – (3) što smo vidjeli i čuli, i vama navješćujemo, da i vi s nama u zajedništvu sudjelujete, a uistinu zajedništvo je naše s Ocem i Sinom njegovim Isusom Pomazanikom. (4) Mi ovo pišemo da radost naša bude potpuna.

Bog je svjetlo

(5) Ovo je poruka koju smo od njega¹ čuli i koju vam objavljujemo: Bog je svjetlo i u njemu nema nimalo tame. (6) Ako kažemo da smo u zajednici s njim, a u tami hodimo, mi lažemo i istinu u djelo ne provodimo; (7) ali ako hodimo u svjetlu, kao što je on sam u svjetlu, mi smo u zajednici jedan s drugim, a krv Isusa, Sina njegova, čisti nas od svih grijeha. (8) Ako kažemo da nemamo grijeha, mi sami sebe varamo i istine u nama nema. (9) Ako grijeha svoje priznamo, on je vjeran i pravedan, pa

¹ Tj. od Isusa.